

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrația tipografiei archiepiscopale, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expediția de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapest etc.

Corespondențele sunt a se adresa la:

Redacția "Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 37.

Epistole nefrancate se refuză. — Articulii nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rândul cu litere garmonde — și timbru de 30 cr. pentru
fiecare publicare.

Revista politică.

Sibiu, în 19 Ianuarie.

Camera din Pesta se ocupă acum cu lucruri foarte neînsemnante.

În ședința de alătări s'a primit convențiunea comercială cu Franța în a treia cetire și s'a desbatut o cauză electorală din cercul Selagului.

Faimele despre criza ministerială în Viena iată și se ivesc. Se vorbesc că Coronini și Suess vor primi portofiori. Coronini a fost la desbaterea despre tractatul dela Berlin vorbitorul general și Suess raportorul părerei majorității.

Precum criza ministerială numai are sfârșit așa și pertractările despre convențiunea între Austria-Ungaria și Turcia. După o pauză mai îndlungată s'a incredințat acum contele Zichy, căruia fău atașat consilierul Kosjek, cu continuarea pertractărilor. Despre consilierul Kosjek se dice, că ar cunoaște bine relațiile turcesci. Din partea turcească s'a designat Caratheodory și Ali-Pașa. Călătorii, cari vin din părțile Novi-Bazarului spun însă, că Turcia lucră pe acolo la fortificării! „Pester Lloyd“ ne măngăie, dicând că ședința cea dintâi, ce s'a ținut la Constantinopol de acei plenipotenți ar fi făcut bună impresie asupra delegațiilor austriaci. Caratheodory-Pașa s'a arestat aplicat a accepta în modul cel mai loial consecințele tractatului dela Berlin.

Între Români și Ruși s'a invitat de nou diferenții la limitarea graniței nove a Besarabiei. Români insistă, ca granița dela Ismail la Reni, să se tragă așa precum a avut ea valoare până acum față de Turcia, adică dealungul malului stâng al Dunării. Articolul XLV al tractatului dela Berlin nu conține în aceasta privință dispoziții speciale, prin urmare aci trebuie să aibă loc dispozițiunile generale; și de altcum România are să restituie numai acel teritoriu, care l-a primit prin tractatul dela Paris. Comisariul rusesc se pro-

voacă la obicei și pretinde, ca valea adică linia, care merge prin cea mai așeată parte a rîului, se formează graniță. Reședintele Austro-Ungariei este în partea comisariului român. Domnitorul a asternut camerilor române un nunțiu, prin care se declară necesitatea modificării articolului VII din constituție.

Francia ne-a surprins astăzi cu o scire importantă. Presidentul republicei Mac-Mahon și-a dat dimisiunea. Congresul îndată s'a întrunit și primind dimisiunea a ales președintele camerei Grevy de președintele republicei pentru perioadă de șapte ani. Majoritatea prin care fău ales Grevy a fost atât de imposantă, încât din 670 voturi, toate le-au intrunit afară de 7.

În cuartirul general rusesc din Adrianopol două evenimente atrag atenția tuturor: Unul este scirea, vestita de generalul Totleben prin un ordin de dă, că împăratul Alessandru îngrijit în modul cel mai sincer pentru susținerea pacei și pentru binele popoarelor ale imperiului său imens, a dat mandat guvernului său, ca se delăture toate pedecile și să încheie pacea definitivă cu Turcia. Pentru a dovedi seriositatea a acestei a sale voințe Maj. Sa și-a dat de nou cuvântul de onoare, că în Maiu viitor armata rusă să ocupe Rumelia și se va reintra la Rusia. Al doilea eveniment este sfatul, care principalele Dondukov-Korsakoff lă dat Bulgarilor din Rumelia ca singurul mijloc pentru a ajunge cât mai îngribă la scopul lor dorit: unirea teritoriilor bulgare. Acest sfat nu constă în altceva decât în insinuarea în formă peremptoriei a poporului bulgar în contra denumirii unui guvernator general grec, armean, sau în deobște levantin. Amenințarea Bulgarilor a se scula națiunea întreagă și lupta pe moarte și viață, dacă nu li se va împlini dorința lor,

se exprimă tot mai tare și fără sfială. „Pol. Cor.“ comunică astăzi din Londra în aceasta privință: „În cercurile diplomatice de aici s'a ventilat mult în dilele din urmă cestiuanea Rumeliei și Răsăritene. Este chiar pozitiv, că această cestiuane a fost obiectul principal, cu care s'a ocupat consiliul de ministrii de ieri. Dela propunerea unei ocupații micșute s'a abătut cu totul. Se crede, că o eventuală rescoală cu scop a uni Rumelia resăritană cu Bulgaria ușor se va putea suprima de către trupele turcesci, cu atât mai mult cu cât în resbelul din urmă Bulgariei s'au dovedit de soldați foarte răi. Cât privesc prologațiunea funcțiunii comisiunii europene, s'a crezut la început, că aceasta s'ar putea executa și fără previa înțelegere cu puterile; în sfârșit însă s'a hotărât a merge calea dreaptă, pentru a nu da unei puteri particulare protestul a modifica tractatul dela Berlin fără conțelegeră puterilor. Tot de odată guvernul englez a trimis comisariului seu Sir Drumond Wolff instrucțiuni urgente, a înțeții lucrarea nouui statut organic, pentru ca administrația autonomă să se poată instala înaintea terminului ficsat în tractat pentru desertarea rusăscă.

Prin o depeșă, comunicată de „Neue fr. Presse“ Poarta s'ar fi învoit la cedarea districtului dela Janina Greciei, și astfel diferențele turcesci-greci ar fi complanate.

Situatia internă a Austriei.

Era peste puțină, ca întemplierile petrecute în Orient să nu aibă înriuire asupra vieții interne din Austria. Astăzi legăturile organice între deosebitele state europene sunt atât de strinse, încât ori ce schimbare mai mare în organismul vre unuia dintre ele are înriuire asupra celorlalte. Nici unul dintre statele europene nu aternă însă de întemplierile externe

âtât de mult ca poliglota împăratie a Habsburgilor.

Aceasta s'a simțit numai decâtla începutul resboiului trecut când se respândiseră fel de fel de îngrijiri și se stănuiseră fel de fel de mișcări după tendențe ale popoarelor întruite în Austria.

Dualismul era la anul 1866 o consecință a situației. În deosebi Maghiarii păreau atunci un popor cu multă energie și mult bun simț politic și bucurându-se de increderea popoarelor apusene, treceau de singurul popor capabil, a țină disciplina în partea orientală a împăratiei. În ceea ce incetul însă popoarele apusene și au pierdut acele ilușii și mai ales în urma numeroaselor greșeli politice pe care Maghiarii le-a făcut în cursul resboifului, opinia publică a Europei s'a îndreptat contra lor. Europa i-a văzut pe Maghiari la faptă și astăzi ei numai sunt națiunea poroală de odinioară.

În același timp resboiul a schimbat proporțiunile de putere în împăratie. După ocuparea Bosniei și a Erțegovinei, după înțemeierea principatului bulgar și după mărirea teritorială a Serbiei, elementul slav din Austria a câștigat o mai mare trecere și era peste puțină, ca să cadă mii și mii de curcani pe câmpile Bulgariei și ca România din România se implementează cununi de lauri, fără ca România din împăratie Habsburgilor să se simtă mai în putere, și fără ca ei să câștige o mai mare trecere cu deosebire la curte și în cercurile militare. Astfel astăzi mai multe elemente din Austria, nesocotite până acum, numai anevoie pot să fie trecute cu vedere.

Renoarea pactului dualist a intimpinat atâta greutăți, încât aceste greutăți însă și ne încreză, că acest pact astăzi e o creație silnică și nepotrivită cu situația împăratiei. Chiar după încheierea acestui pact, diarele europene perd obiceiul de a dice „Austro-Ungaria“ ci încep a dice iarăși Austria; iară

FOITA.

Expoziția dela Paris.

VI.

Parisul monumental.

Piața Bastillei și colonna Iuliană. — Piața și colonna Vendôme. — Louvre și Tuileries: Arcul de triumf și ruinele. — Muzeul Louverului: în specie artefactele Egiptului, Assiriei și Pheniciei, muzeul de sculpturi și de picturi. — Ceva despre viața socială în Paris. (Urmare).

În sfârșit ne-a apucat săa în Louvre, și acum trebuie să-l părăsim. Eșim din Louvre, dar eșim cu aceea placută convingere, că de o parte noi am avut astăzi ocazie să aruncăm o privire fugitivă asupra artefactelor omenimii din toate timpurile și din toate părțile lumii, iar de altă parte, că numai Parisul posede un atare muzeu universal și că Francezii sunt acea națiune, care a avut puterea și înțelepciunea de a aranja o atare expoziție istorică permanentă, un „museu al lumii“!

Cu Louvre ne luăm adio dela Parisul monumental, dar înainte de a ne

despărți de tot de grandiosul Paris vom cerca a pătrunde puțintel și în „viața socială“ din acest Baby-lon nou.

E lucru firesc, că eu, după ce am petrecut în Paris numai două săptămâni, nu pot fi inițiat practice în toate referințele vieții sociale și poporale; pentru că în această cestiuane am avut prea puțin timp și prea puțină ocazie de a face experiență proprie. Cu toate aceste voiu aminti unele din observațiunile mele proprii, precum și din acele, la ale căror cunoștință am ajuns prin conversații cu Români, cari petrec de mai mult timp în Paris.

De altmintrea romanele și piesele teatrale franceze ce s'au lătit preste toată lumea, apoi foiletoanele și referadele despre festivitățile, amuzamentele, demonstrațiunile politice, ba chiar și despre procesele criminale și despre cele mai subordinate întemplieri din Paris, ce le putem ceta în gazetele tuturor națiunilor, preparăză pe ori care lector cult în cunoascerea vieții pariziene. Din această cauză când suntem în Paris, viața de aci nu ne pare

tocmai aşa de străină, ca și când suntem într-un alt oraș mare nouă încă necunoscut.

Înainte de toate observăm în diua primă, că Parisianul intimpină pe orice străin cu cea mai mare neîncredere. Prin toate locurile, pe unde am umblat, am dat de Francezi, cari, audind, că noi vorbim o limbă lor străină și șoptiră cuvintele: „voilà des Prussiens! Iată nisice Prusiani! Pare că toți străinii sunt numai Prusiani. — Odată, apostrofându-mă un Francez iată și cu vîntele amintite, aşa m'am nescăjit, de i-am strigat românesc: „sunt Român, domnule, și nu Prusian!“ — „Pardon monsieur!“ fu responsul seu și se duse pe aci încolo.

Trebue, că e grozavă ura Parisianilor contra Prusianilor și în genere contra Nemților. Aceasta am esperiat-o în restaurațiunea în carea prânziam de comun. Acolo afilarăm din întemplierare, că casierita vorbesce bine nemțește și pentru aceea și noi vorbirăm odată cu densa în această limbă, ce o cunoșteam mai bine. În diua următoare însă casierita era mută, pentru

că șeful o oprișe de a mai conversa cu noi nemțește, de sigur din temere, că și va perde oaspetii de naționalitate franceză, dacă acestia vor audii, că în localul seu se vorbesce și nemțește!

De altă parte Parisianul ne pare puțin cam închipuit în acea privință, că la ori ce ocasiune își dă aspectul unui patron, ca și când oamenii numai în Paris și ar putea însuși maniere bune, cultură socială și presteții de artă de a trăi.

Compațioșii nostri, cari trăiesc în Paris, ne spun, că burgesi parisani în genere nu sunt ospitali, ceea ce provine de acolo, că neguțătoriul, învățatul, rentierul, cu un cuvânt mai toti burgesi parisani petrec timpul sau absorbiti în afacerile lor de substanță, sau să recreiază de o parte în cel mai restrins cerc al familiei lor, de altă parte caută distractiuni acolo, unde petrec și străinii, adică în teatre, cluburi, cafenele, pe promenade etc. Iar dacă cu toate un străină intrare într-o casă, atunci trebuie să ramână așa dicând mut, căci con-

In Austria însă și sentimentul de unitate devine din ce în ce mai puternic. Ministerul, ce a renoit pactul, cade și acum se vorbește despre disolvarea parlamentului ce a votat proiectele de lege privitoare la dualism, fără ca să se ridice vre-un glas contra acestei eventuale disolvări. Cu deosebire în țările de preste Laita a ajuns să fi covîrșitor sentimentul, că trebuie să se inaugureze o eră nouă.

În sfîrșit se incep și negoțiile cu Cechii pasivisti, care, simțind că vremile s-au schimbat, sunt gata să se înțeleagă cu Nemții. Toate incercările Maghiarilor de a face să se curme aceste negoțiuri rămân zadarnice, și diarele vieneze cari până acum susțineau orbiș pe Maghiari, se îndrepteză contra lor, și numesc trinitori ai împărătiei, ce risipesc banii adunați din sodoarea altora, și trag la respundere ca pe niște adevărați pricinuitori ai calamităților financiare și în cele din urmă îi întrebă! voi patru milioane de oameni, de unde luati voi dreptul și puterea de a reprezenta împărăția și de a asupri alte 10 milioane de oameni?

Într'un cuvînt, temelia sistemului dualist, buna înțelegere între Maghiari și Nemți, s'a sguduit: aceasta e adevăratata caușă a nedominirii, ce a cuprins cercurile politice din Austria, a crisei ministeriale și a desorganizării partidelor austriace atât de discipline până acum. Numai există în Viena acel partid al amicilor constituuii, care până acum a susținut dualismul cu toate consecințele lui.

Poate că dualismul se va mai susține cu organizație de oportunitate: Maghiarii însă vor trebui să-i aducă atât de mari sacrificii, încât se vor ruina pentru densus, căci, după cum astăzi stau lucrurile în Viena, numai anevoie se va putea constitui un caninet austriac, ce este gata a le da mâna de ajutor. „Timpul.”

Francia și România.

Pentru a vedea raporturile, ce există astăzi între România și Franța reproducem în următoarele două glăsuri franceze.

„La Republique Française” dela 17 Ianuarie diarul lui Gambetta publică următorul însemnat articol asupra României:

România fiind acum un Stat independent, credem că a sosit timpul pentru ca ea să fie tratată ca atare de către puteri. Unul dintre guvernele care au semnat tratatul din Berlin, Austro-Ungaria, a intrecut pe toți, acreditând pe lângă principalele Carol la București un ministru reședinte.

Versațiunea este de natură de tot locă și tractează specialitate despre întemplierile dîlnice din oraș, despre modă, lectură nouă, culină etc. adeca despre lucruri, față de cari un străin e silit să tacă fără voia. Tot ce nu e Frances e eschis de cetățanimea pariziană prin un mur chinesesc!

Alta este viața în cercurile sociale mai înalte. Aci sunt în floare soarele strălucite, arangiate de dignitari înalți de stat, de financieri și industriali avuți, cari toți emulează în decorațiunea localităților, și sunt superbi, dacă în dină venitoare foile bulevardelor laudă lucrul străordinar în toilitetele damelor și însără catalogul elitei oaspeților, cari au participat la o atare soare, și dacă în urmă descriu avuția buffetului ce să servit. Dar și în cercurile societății înalte certele politice au deschis un abis adânc. Așa d. e. în saloanele faubourgului St. Germain se adună numai marquisii, abatii și preste tot aristocrației legitimisti; iar în St. Honore și pe bulevardul Haussmann prevalează lumea bonapartistă și orleanistică,

Nu înțelegem pentru ce celelalte puteri intăriază așa de mult de a urma acest exemplu. Nu e treaba noastră a dicta celoralte țări modul lor de purtare; însă, în ceia ce privește politica Franciei față de România, credem că avem dreptul să spunem ceia ce cugetăm.

Nouă ni se pare că ar fi demn de guvernul Republicii franceze, demn de națiunea care mai mult de câte ori care alta a contribuit la emanciparea popoarelor latine și care a făcut mai mult pentru fericirea lor, de a nu mai refuza viteazului principat dela țără Dunării recunoașterea diplomatică a independenței sale atât de scump cumpărată și consacrată prin tractatul dela Berlin. Nu ne sunt necunoscuți motivele invocate pentru aplicarea și justificarea acestei întărzieri. Articolul 44 din tractat stipulează ca de acum înainte să se stabilească în România libertatea religioasă: se scie, ce e drept, că până astăzi Israeliți nu se bucurau în această țară de toate drepturile civile și politice. N'avem să cercetăm în acest moment dacă aceasta a fost adevărată cale, spre a asigura libertatea religioasă în România, fără a cauza în această țară o turburare socială destul de gravă; ne aflăm în fața unui test lămurit, unei otăriri luată de reprezentanții marelor puteri adunate; acesta este un fapt pozitiv, material, pe care toată lumea trebuie să il respecte. Se dice dar că mai multe guverne, între care și al Franției, nu vor consimță să intră în relații regulate cu cabinetul din București, de căt atunci, când ostracismul care isbea pe Israeliți va fi dispărut. Simțemantul este generos; însă rămâne a sci, dacă guvernul nostru, singurul despre care avem să ne îngrijim, nu esagerează rigoarea sa în privința execuției art. 44 din tractatul dela Berlin, Români au voit să resiste unei clauze care erau o condiție pentru recunoașterea independenței lor? Nici de cum. În discursul prin care s'a deschis cea din urmă sesiune parlamentară, cabinetul a făcut declarații cele mai lămurite în favoarea libertății religioase; în adresa votată de aceste Camere, aceleși declarații au fost reînnoite și accentuate. Guvernul român a mers încă și mai departe: ca să demonstreze nestrămutata sa voință de a se supune Congresului, a numit Israeliți în diferite funcții civile, călcând astfel un articol al Constituției, despre care e vorba astăzi să se revizuiască într'un sens liberal. România are o Constituție care poate fi revizuită de o adunare numită ad-hoc și care se va întruni în curând ca să facă să disperă din statutul or-

ganic al Statului ori ce dispoziție contrară cu spiritul și cu litera art. 44. Ce se poate cere mai mult? Ni se dice că trebuie să acceptăm ca opera Adunării să fie indeplinită. Nu suntem oare în față unui început de execuție cu totul satisfăcător? Dacă am avut să face cu un popor fanatic, această neincredere s-ar explica poate; dar toleranța Românilor în materie religioasă este împinsă până la extremitate.

Toate cultele creștine s'au bucurat totdeauna în România de cea mai deplină libertate. Islamul, pentru cuvinte politice foarte simple, judaismul, pentru cuvinte de economie socială mai complicate, au fost legalmente excluse dela cetățenie; dar în practică, mai mulți Israeliți, conformându-se cu legile țării, au putut să se bucură de toate drepturile recunoscute Românilor, cu mult mai înainte de 1878 și de Congresul din Berlin; am putut să cite felurite dovedi. Ori cum ar fi, stabilirea libertății religioase cea mai largă este pe bună cale; guvernul român cere Europei, Franției de a nu aștepta o ultimă formalitate ca să lege relaționi cu densus. Noi nu putem crede că puterile vor mai stăruia în refusul lor. Puterea care este cea mai direct interesată la emanciparea elementului ebraic în România este Austria: cea mai mare parte a Israeliților din Valachia și Moldova sunt de origine din Galicia; vedem însă că tocmai cabinetul din Viena a trâns cel dintâi un ministru la București. Cancelaria austro-ungară a crezut de sicur, că este mai bine pentru cauza protegiaților Europei și pentru supușii sei de religiunea evreiască, ca un agintă al ei să fie acolo gata să apere; a crezut, că în loc de a lăsa guvernul român fără sprijin față cu prejudecățile retrograde în contra Israeliților, este mai bine de a arăta alegerilor români, că Europa îl susține în opera sa de reparare și că nu îl precumpănește recunoașterea unei independențe al cărei președinte a fost oarecum libertatea religioasă. Dacă Austria a hotărît astfel, cum Franția, care n'are supuși israeliți de apără în România, care a fost învețătoarea și tutoarea județei române, care are în această mică, dar, vitează și stăruitoare naționalitate de pe termurile Dunării, o soră devotată, iubitoare și credincioasă; cum, cu riscul de a vedea micșorându-se legitima sa influență, în această parte a Europei orientale, ar putea să mai existe de a numi un ministru la București? Am fost întreținut de cabinetul dela Viena; trebuie să nu fim întrecuți de o altă putere geloasă de a ne succeda în afecțiunea ce au avut totdeauna Români pentru

nou. De altădată, nimic n'ar opri pe guvernul francez, acreditând pe agentul său, de a declara că voiesc prin aceasta să facă act de incredere în dispozițiile guvernului român, de și menține în același timp ca o adeverătă condiție hotăritoare aplicarea reformei cerute de congres și credem, că acest mod de a procede ar fi de natură de a mări bunavoința a Românilor chiar în privința acestei reforme.

„La Presse” dela 19 Ianuarie scrie:

„Republie francesă dă „Pressei“ o mare satisfacere. Noi am arătat în diferite rânduri rațiunile ce militează în favoarea recunoașterii efective și imediate a României de către Franția.

„Republie“ eșe din rezerva ce și-a impus în această cestiune și, unindu-se cu opinionea „Presei“, învoacă aceleași argumente pe care le-am dezvoltat noi în favoarea Latinilor dela Dunăre.

De vreme ce d. Gambetta s'a facut advocatul Românilor în diuarul seu, ca și noi, densus nu poate lipsi de a face cea ce este în puterea sa nu și intra noastră, usând de înaltă și precumpăritoarea sa influență asupra d-lui Waddington, pentru a angaja și, la trebuință, a constringe pe ministru de a executa aceia ce Republie francesă consiliază a se face. Numirea unui ministru francez la București nu poate întârzi mai mult timp și onorabilul d. Rosetti va putea părăsi Parisul cu conștiința de a fi reușit pe deplin în misiunea încredințată zelului și patriotismului seu.”

Instrucțiunea în România.

Pentru întâia oară oficial central de statistică, publică statistică învețământului din țară și aceasta pe anul scolar 1876—1877.

Suntem fericiti a avea înaintea noastră tabelele cifrelor pentru a juidea mersul instrucției în fiecare an.

Trebue să mărturisim că oficial statistic a avut să lupte cu mari dificultăți din partea personalului pentru a ajunge să ne dea rezultatele, ce adă ascernem cetitorilor nostri.

D-nul cap al oficialui central însoțește statistică învețământului cu următoarele cuvinte:

„Din multe și felurite cause ne-norocite s'au întârziat publicațiile biroului de statistică de lângă ministerul cultelor și instrucției publice; astfel că pentru întâia dată acum se publică statistică învețământului cu începere din anul scolar 1876—1877.

„Pe lângă această lucrare s'au a-

mestecătă cu căteva exemplare de venetici aventurari. Numai republica nouă încă nu s'a constituit într'o clasă separată, poate pentru că de o parte e relativă preste tot Parisul, de altă parte pentru că n'are timp să se ocupe prea mult cu modă și cu alte lucruri vane ce sunt instituții imperiale.

De altădată poporul mai ține și astăzi la unele tradiții monarhice. Așa d. e. respectarea serbărilor bisericilor, de altă parte cursurile grandioase de cai, ce se aranjează vara apoi balurile populare, iar iarna haltele cantante etc. deși sunt instituții monarhice, au prins rădăcini prea adânci în viața poporului vesel, și re-publica serioasă în desert cearcă ale stergerii sau ale substituiri prin altele.

La alte ocazii însă populația pariziană oferă cel mai serios și imposant spectacol, când ea d. e. conduce la locul repausului ultim pe un favorit al națiunii sau pe unul din bărbații săi cei mari, după cum se întâmplă acum de curând la înmormântarea oficială a lui Thiers. Parisul întreg făcă în picioare și alergă se aducă ultimul

omagiu acestui bărbat meritat. O devotuie patriotică într'un grad așa de înalt nu se mai află într'altele cetăți mari moderne, pentru că, după cum se scie, locuitorii din capitale sunt cu mult mai flegmatice, decât să-și părăsească afacerile, comoditățile și petrecerile obișnuite numai pentru a asista la un conduct, ce nu-i amusează și nu le aduce nici un folos. Numai Parizișii fac o eserție laudabilă, și atari manifestații de adâncă recunoșință patriotică fac de sigur cea mai mare onoare nu numai poporului ci și eroilor săi.

Mercurea în Decembrie 1878.

I. Droz m. p.,
adm. prot.

Limba românească.

În frumoasa comedie Trei crai dela răsărit, care a fost jucată cu atâtă succes la Teatrul cel mare din București în septembrie trecută, d. B. P. Hasdeu ne înfățișează ca Moliere în *Les Précieuses Ridicules* și în scenele de căpete-

nie din *Les Femmes savantes*, trei tipuri deosebite de Români, desemnați de mâna de maestrul, dintre care doi *Musiu Jorj* și *Numa Consul*, se întrec care de care să pocească limba românească. Cel dintâi amestecă în frasile lui fel de fel de cuvinte și de forme franceze, al doilea vorbesce curata limbă academică, așa cum a creat-o famosul dictionar al Academiei din București. Acești doi cointitori de limbă sunt pedepsiti la sfîrșitul piesei ca cele două fete din *Les Précieuses Ridicules* și Trisotin din *Les Femmes savantes*, pe când al treilea, Petrică băiatul de prăvălie, care vorbesce curata limbă românească, așa cum a făcut-o timpul și împregiurările așa cum au lăsat-o strămoșii, așa cum s'a păstrat în gura poporului, primește ca resplată mâna frumusicei Marița. Petrică resumă la sfîrșitul piesei această frumoasă și nemerită idee, într'un cântec, care a fost applaudat de întreaga sală dând cea mai deplină și aprobată cuvintelor, pe care d. B. P. Hasdeu le punea în gura lui Petrică. Iată această piesă:

* (Un accident) ingrozitor s'a întemplat la Chisseau (Franția). S'a dărămat o sală mare, în care erau adunate o sută de persoane la o masă de nuntă, strivind pe toti nuntașii. S'a scos de sub dărămături cinci morți. Ginerile și mireasa asemenea au fost răniți.

Era o priveliște foarte tristă a vedé a doua di, în mijlocul dărămăturilor, resturile mesei intocmite pentru prânzul de nuntă și încă acoperită de pânză pătată de vin; păharile și sticile sparte, fâcliile rupte, scaunele sfărămate, ultimele urme ale unei dile care ar fi trebuit să se petreacă în bucurie și care s'a terminat în jale.

* (Heliograful). Nu e astăzi resbel, care să nu dea nascere la vr'o inventiune ingenioasă. Astfel în Afganistan Englezii corespund între corpurile de armată prin un mijloc foarte simplu și foarte ușor de întrebuițat în țările de soare ca Oriental. Fie-care își aduce aminte că în copilărie s'a amusat a orbí pe trecători cu o mică oglindă, pe care dău direct rađele soarelui; iată heliograful. Oglindile, de cari se servesc Englezii sunt însă mai puternice și mai puțin rudimentare. Cu ajutorul acelui aparat, și cu intreruperi mai mult sau mai puțin lungi, reproduc semnele alfabetului telegrafic Morse.

V. C."

* (Fenomene cerești). La Paris, s'a vădut în diua de 24 Decembrie un bolid foarte strălucit care a străbătut cerul în direcția nord-vest, cătră sapte oare sara. Era de frumoasă coloare verde și albastră și a ținut numai cinci sau șase secunde.

* (Un cas de letargie rar). Diarele din Franția raportează un cas de letargie causat de frică, care s'a produs la Lille. În diua de Crăciun o fată de 18 ani intră acasă spuind că fusese însăpmântată de lătrăturile neașteptate a unui câine pe care nu'l văduse venind la ea. Pentru moment nu simția nimic și rise și ea de întemplantare. A doua di dimineață fu imposibil a fi treădită și tot astfel fu și cele 3 dile următoare. A patra di se trezí căteva minute și spuse tatălui seu, că voiesce încă să doarmă. În adevăr adormí, și sara medicii chemați de familia însăpmântată de aceea stare estra-ordinară, constata că incetase de a trăi.

* (Vioare vechi). La Londra a avut loc de curând vânderea mai multor vioare vechi ce au atins prețuri foarte mari. Două vioare de ale celebrului Stradivarius au fost vândute căte cu 240 guinei bucata (guinea 25 fr.) O vioară a lui Guarnerius s'a vândut cu 600 guinei. Până acum nu se plătise asemenea preț pentru o vioară.

"Pressa".

* (Moartea unui jucător de cărți). A avé o avere de 4 milioane și a murí cu datorii, aceasta se vede în toate dilele, dar ca această însemnată avere să fie jertfă pentru dama de pică, este în adevăr trist, căci în timpul de față nu se scie unde judecătorii se vor opri.

Sunt căteva dile de când, la Grand-Hotel a murit d. Baquero născut la Havana, locuind la Paris de care am vorbit mai sus.

Această avere o făcuse în comerțul și între mulțime de întreprinderi între altele ca director a unei trupe de teatru. Din nenorocire pentru dărămătura sa în Paris fă introdus de cătiva amici în casele de joc. Din cele dintău dile perdù o sumă de 100 mii franci, și până la moartea sa nenorocirea l'a urmărit astfel, că cele 4 milioane se duseră.

*) Reproduce, fiind cuprinse numai într-o mică parte a ediției Nr. ultim.

Este un an de când emoțiunile jocului îl dară într'o boală de inimă, care mergea mai spre rău, cu toate îngrijirile de care se inconjura. Trei din amicii sei, tovarăși de joc, au fost față la cele din urmă momente a vieței sale. Nu s'a găsit decât o sumă de 1100 franci, închisă într'un plic, pe care unul dintre acești amici îl-o împrumutase cu câteva dile înainte de moartea sa.

Cum am diu mai sus, el lăsă vre-o 40,000 de franci datorii, din care cea mai mare parte o dăorescă acelor cu care juca cărțile.

Baquero, care nu avea decât 45 de ani, era însurat. El lăsă în urma sa la New-York o femeie și o fată.

Și cu toate aceste exemplul acesta nu va împedeca pe iubitorii de baccarat de a se înturna la masa unde sérmanul Baquero a dat cel din urmă ban .....

* (Portocalele). Din punctul de vedere igienic portocala, mărul de aur a celor vechi, este un fruct foarte stimat, puțin tonic, răcoritor și de o digestiune usoară. Portocalele au fost foarte abundante anul acesta; de aceea nu credem inutil a spune căteva cuvinte despre ele.

Portocalele cele mai stimate și mai demne de a fi provin din insula Malta, ca și mandarinele. Aceste portocale sunt foarte greu de căpătat. Cea mai mare parte din recolta insulei este în Anglia, unde este obiectul unui comerț important. Aceste fructe se plătesc foarte scump.

Insulele Azore produc portocale, ce ar putea rivaliza cu cele de Neapole. Dacă forma, frumusețea, regularitatea coajei ar ajunge spre a da superioritatea acestor fructe a Orientului, portocala de Maiorca ar fi regina acestor splendide fructe. Nici una nu e mai voluminoasă și mai sferică. Ea posede un međ foarte gros, foarte buretos și zăharit, și se conservă mult.

Portocalele de Mesina, Palermo, Sorrento, Reggio, Blidah, Andalusia, etc., sunt foarte stimate. Ele au o fizionomie plăcută, dar cualitatea este rea adese. Portocalele de Provence și Liguria sunt foarte comune. Cele de Grecia încă sunt căutate, dar nu de peste tot locul. De aceste se aduc la noi.

Am vorbit de mandarină. Aceasta este o varietate de portocale, mai puțin succulentă decât aceasta, dar cu un parfum delicios. Ea e originară din Malta, unde este cultivată cu un mare succes și unde capătă o desvoltare și un gust, ce n'are niciună în Europa.

Mandarinarul a fost transportat pe toate punctele meridionale, unde crește portocalul. În genere s'au căpătat rezultate frumoase în părțile meridionale a Franției, Italiei și Spaniei. Mandarinarii de Andalusia sunt foarte stimați.

Acest mic fruct mușcat, eminamente aristocratic, figura ca distincție nu de mulți ani numai pe mesele mari. Consumația sa s'a popularizat grație producției sale ce s'a insutit.

N'am vorbit de căt de portocalele din Europa. Dar acest fruct, fiind ordinat din țările calde, e bine înțeles, că acolo sunt varietățile cele mai frumoase și gustoase.

V. C."

* (Disparițiune). Diarele din Italia se ocupă de disparițiunea subită din Bucuresci a colonelului italian Gola.

"L'Italie" anunță că consulatul italian din Bucuresci urmăresc cu activitate ancheta sa pentru a da de urmele colonelului; dar până acum căutările sale au fost zadarnice. Se pare probabil că dacă d. Gola a fost victimă unei crimi sau a unui accident, această crimă sau acest accident, a avut loc la Bucuresci. În adevăr, în diua disparițiunei sale, colo-

nul Gola se prezintă la 11 oare de dimineață la consulat și anunță, că va pleca după ameađi la Giurgiu. El se înturnă la otel și ești puțin după aceea pentru a se duce la gară. Nu avea cu děnsul decât micul seu bagaj, celalalt fusese dinainte expediat la Constantinopol. Colonelul era singur, căci nu este exact, după cum dic unele diare, că ar fi avut cu sine soldatul de ordonanță. Se crede că s'a suiat în trăsură pentru a se duce la gară. Fostă el condus într'un loc desert, și apoi prădat și ucis? Părăsită el Bucuresci? Nu se scie. A fost cu neputință de a scîi dacă a luat un billet pentru Giurgiu și dacă a sosit în acest oraș.

Sciri ultime.

(După "S. d. T. B.")

Paris, 31 Ianuarie n. Camera alesă cu 314 din 405 voturi de presidențial ei pe Gambetta. Nuntiul lui Grévy se așteaptă numai pe șepțmâna viitoare, după aceea Gambetta va primi presidiul în cameră.

Petersburg, 31 Ianuarie n. În Wetljanka și jur în 30 Ianuarie nu s'a întemplat nici o îmbolnăvire; în Selitren din 27 până în 28 Ianuarie au murit patru; unul se îmbolnăvise.

Bursa de Viena

din 31 Ianuarie n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	113 75
Acțiuni de bancă	773 -
Acțiuni de credit	213 50
London	116 60
Argint	100
Galbin	5 52
Napoleon d'aur (poli)	9 32
Valuta nouă imperială germană	57 60

Economic.

Arad, 25 Ianuarie n. Grăul a fost reprezentat bine, totuși însă vândătorii au fost silici a scădă din preț 15—40 cr. v. a. ca să poată vinde. Notăm: Grăul bănătan s'a vândut în cantitate de 75—77 chilo cu 6 fl. 40—7 fl. 20 cr. v. a.; grăul arădan în cantitate de 74—76 chilo cu fl. 6.70—7.20 cr. v. a. grăul tisaian în cantitate de 76.5—78.5 chilo cu fl. 7—8 40 cr. v. a.; săcără mai n'are căutare, de aceea s'a și vândut numai cu fl. 5.20—35 pr. m. m; orzul cu fl. 5.15—35 pr. m. m; ovăs s'a vândut în partii mai mici cu fl. 5.10 cr. v. a. pr. m. m; cuciuruzul deși a fost prezentat și căutat bine totuș s'a putut vinde numai cu un preț micșorat cu căte 10—20 cr. v. a.; fl. 4—4.20 cr. v. a. negoierile sunt mai animate. Prețurile în șepțmâna trecută s'au ținut bine.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.”

Licității: în 22 Februarie im. Carternei Fenichel în Aiud; în 22 Februarie imobil, lui Stefan Szalanczi în Armeni (jud. cerc. Aiud); în 5 Februarie și 5 Martie imobil, lui George Demai în Laborfalău (jud. cerc. Szepsi-Sz-György); în 16 Februarie și 13 Martie imobil, lui Dionisie Vas în Arpașul de Jos (jud. cerc. Făgăraș); în 28 Februarie imobil, lui George Grail în Mănăradie (jud. cerc. Aiud); în 22 Februarie și 26 Martie imobil, lui Ladislau Barthă în Szörce; în 22 Februarie și 26 Martie imobil, lui Baltazar Bogdan în Covasna (trib. K. Vásárhely); în 1 Martie și 1 Aprilie imobil, apartințoare de masa concursală a lui Carol Gürler în Sibiu (trib. Székelyhid); în 26 Februarie și 28 Martie imobil, lui Alecsiu Pap în Potakfalva (trib. Sz. Udvarhely); în 24 Februarie și 28 Martie imobil, lui Petru Pozson în Papolt; în 18 Februarie și 22 Martie imobil, lui Dionisie Kiș, Maria Balog în Barațos; în 20 Februarie și 24 Martie imobil, lui Stefan Gereb în Osdolea (trib. K. Vásárhely); în 19 Februarie și 1 Aprilie imobil.

lui Dănilă Barthă în Mező-Panit (trib. M. Vásárhely); în 5 Martie și 5 Aprilie imobil, lui Ioan Nicolescu Dordea în Vale (trib. Sibiu); în 3 Februarie imobil, lui Onisie Suciu în Magyar Borzaș (jud. cerc. Gherla); în 7 Februarie imobil, lui Nicolae și Eva Lazar în Sibiu (trib.); în 29 Martie și 29 Aprilie imobil, lui Nicolae Pálfi în Gaghi (trib. Sz. Udvarhely); în 18 Februarie și 18 Martie imobil, lui Ioan Nistor în P. Fentös (judec. cerc. Someș Mare); în 13 Februarie marfa și mobil, lui Ioan Getschling în Szász-Regen (jud. cerc.); în 24 Februarie și 5 Aprilie imobil, lui Stefan Simonfi în M. Vásárhely (trib.); în 10 Martie și 10 Aprilie imobil, Sărătei Hahn în Mercurea; în 25 Februarie și 27 Martie imobil, baronului Ernă Reichenstein în Sibiu (trib.); în 24 Februarie și 2 Aprilie imobil, lui Ludovic Corandi în M. Vásárhely (trib.); în 21 Februarie și 21 Martie imobil, rămasul după Iacob Popa în Pianul săsesc (jud. cerc. Sebeș); în 10 Februarie și 10 Martie imobil, lui Ioan Enzinger în Sighișoara (jud. cerc.); în 21 Februarie și 21 Martie imobil, lui Gavrilă Andrei în Năsăud (jud. cerc.); în 28 Februarie imobil, lui Dionisie Beneck în Copot (jud. cerc. S. Szt György); în 4 Martie imobil, lui Iacob Dăncilă în Poiana (trib. Sibiu); în 17 Martie și 17 Aprilie imobil, rămasul după George Drotleff în Alzina (trib. Sibiu); în 6 Februarie și 6 Februarie imobil, Mariei Fanta în Șona (jud. cerc. Sighișoara); în 26 Februarie și 29 Martie imobil, comunei Venetia de Sus (jud. cerc. Făgăraș); în 24 Martie imobil, lui Ladislau Bereczky în Torbozlo (trib. M. Vásárhely); în 26 Februarie și 28 Martie imobil, lui Ioan Roth și soție sale în Sighișoara (jud. cerc.); în 7 Martie și 7 Aprilie imobil, lui Ioan Cloțan în Tichindeal (trib. Sibiu).

Nr. 65 ex 1879

[4] 3-3

Pertractare de ofertă.

Spre asigurarea recerintei de 1024 metri cubici de lemn de ars pentru perioada 1879—1880 se va ține în 20 Februarie a. c. în cancelaria administratorului Morotrophiului reg. o pertractare de oferte. Tot acolo se pot lua la cunoștință și condițiunile de licitație în oarele oficioase de ante ameađi.

Ofertele în scris și după legătimbre împreună cu 200 fl. vadium au a se băga în diuoă numită până la 11 oare ante ameađi, cu descriere lămurită, a cantităței, cualitatei, lungimii și grosimii lemnelor, asemenea sunt de cele aduse pe apă, sau nu.

Oferte întârziate sau făcute după pertractare se vor refuza, și cele nu înțelesul acestei publicații făcute, nu se vor considera.

Sibiu în 22 Ianuarie 1879.

Direcția Morotrophiului r. ung.

Înscrisare.

Deschidându-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moșteni din Sibiu instrucții pentru moșene, candidații de moșteni de naționalitatea română și nemțască sunt provocate să se însinueze la terminul indicat la subscrисul spre a fi primite în curs.

Sibiu 31 Ianuarie 1879.

Dr. Lukacs Miculics,
profesor ord. de moșteni.

[6] 1-4

1-3

1-4

1-5

1-6

1-7

1-8

1-9

1-10

1-11

1-12

1-13

1-14

1-15

1-16

1-17

1-18

1-19

1-20

1-21

1-22

1-23

1-24

1-25

1